

EĞİTİM BİLİMİNE GİRİŞ

Doç. Dr. M. Oğuz KUTLU

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7707-68-8

Kitap Adı

Eğitim Bilimine Giriş

Yazar

M. Oğuz KUTLU

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

EDU000000

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

TEMEL KAVRAMLAR

1.1) Eğitim	2
1.2) Açık Bir Sistem Olarak Eğitim ^{(7), (9)}	5
1.3) Bir İletişim Süreci Olarak Eğitim	6
1.4) Öğrenme	6
1.5) Öğretme ve Öğretim.....	7
1.6) Eğitim ve Öğretim.....	7
2) Eğitim Programı ve Eğitim Programının Alt Kavramları	8
2.1) Eğitim Programı (EP).....	8
2.2) Eğitim Programı, Öğretim Programı ve Ders Programı İlişkisi:.....	10
2.3) Müfredat Programı.....	12
2.4) Örtük (Gizli) Program (Yaşam Kültürü) ⁽⁵²⁾	12
2.5) Eğitim Programı ve Öğretim Sürecinin İlişkisi:	15
2.6) Eğitim Programının Yaraları	15
2.7) İyi Bir Eğitim Programının Özellikleri ^{(11), (20)}	16
3) Eğitim Kurumlarının (Okulların) İşlevleri ⁽¹⁾	18
3.1) Eğitim Kurumlarının Açık İşlevleri	18
3.2) Eğitim Kurumlarının Gizli İşlevleri.....	19
4) Milli Eğitimle İlgili Temel Yasalar ve Sistemin Ana Öğeleri.....	19
4.1) Tevhid-i Tedrisat (Öğretimin Birleştirilmesi) Kanunu	19
4.2) 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ⁽²⁷⁾	20
4.3) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı ⁽²⁷⁾	20
4.4) Milli Eğitim Şuraları ^{(6), (27)}	21
5. Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri ⁽²⁷⁾	25

2. BÖLÜM

EĞİTİM BİLİMİNİN TEMELLERİ

2.1) Eğitimin Toplumsal Temelleri.....	30
2.2) Eğitimin Ekonomik Temelleri	31
2.3)Eğitimin Hukuksal Temelleri	32

2.4) Eğitimin Politik Temelleri	35
2.5) Eğitimin Psikolojik Temelleri	35
2.6) Eğitimin Felsefi Temelleri ^{(1), (15)}	44
2.7) Eğitimin Tarihsel Temelleri ^{(69), (70)}	60

3. BÖLÜM

EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRME (PG)

3.1) Program Geliştirme Kavramı.....	88
3.2) Program Geliştirmenin İlkeleri.....	89
3.3) Eğitimde Program Geliştirme Süreci.....	93
3.4) Program Geliştirmenin Özellikleri.....	94
3.5) Program Geliştirmenin Kurumsal Temelleri.....	94
3.7) Program Geliştirme Modelleri ^{(11), (44)}	108
3.8) Program Geliştirmenin Planlanması ^{(11), (44)}	111
3.9) İhtiyaç Analizi Yaklaşımları ⁽⁴⁴⁾	113
3.10) İhtiyaç Belirleme Teknikleri ⁽⁴⁴⁾	114
3.11) Eğitim Programlarını Değerlendirme Yaklaşım ve Modelleri	117
3.12) Program Geliştirilmesini Zorunlu Kılan Faktörler;.....	121

4. BÖLÜM

EĞİTİM PROGRAMININ ÖĞELERİ

4.1) Eğitim Programının Öğeleri	124
4.2) Eğitim Aracılığıyla İnsanlara Kazandırılması gereken 10 Temel Özellik (ASCD- Dene- tim ve Program Geliştirme Birliği) ⁽²⁸⁾	127
4.3) Amaçlar Hangi Özelliklere Sahip Olmalıdır? ^{(7), (28)}	128
4.4) Amaç Belirleyicileri ⁽⁹⁾	129
4.5) Amaçların Süzgeçleri	131
4.6) Amaç/Hedef Yazmada Dikkat Edilecek Noktalar ^{(7), (9)}	133
4.7) Amaç Yazma Yaklaşımları.....	136
4.8) Amaçların Analizi.....	139
4.9) Amaçların/Hedeflerin Davranışa Dönüştürülmesi ^{(23), (28)}	139
4.10) Yatay Boyutta Hedefler ^{(11), (23), (24), (28)}	145
4.11) Bilişsel, Duyuşsal ve Piko-Motor Alanla İlgili Davranış Örnekleri:.....	162
4.12) İçerik Düzenleme.....	163

5. BÖLÜM

YAPILANDIRMACI (OLUŞTURMACI) ÖĞRENME KURAMININ TEMELLERİ

5.1. Yapılandırmacı Kurama Göre Birey Nasıl Öğrenir?.....	180
5.2) Yapılandırmacı Öğrenme Kuramının Temel İlkeleri.....	182
5.3) Yapılandırmacı Öğrenme Kuramına Göre Zihinsel Yapılandırma Nasıl Gerçekleşir?	183
5.4) Yapılandırmacı Öğrenme Kuramına Dayalı Öğretim Nasıl Olmalıdır?	183
5.5) Yapılandırmacı Öğretmenlerin Öğretim Sürecindeki İdeal Davranışları:	185
5.6) Davranışçı; Bilişselci ve Yapılandırmacı Öğrenme Kuramlarının Karşılaştırılması ⁽⁴³⁾	187
5.7) Yapılandırmacı Öğrenme Kuramında Geliştirilmek İstenen Düşünme Türleri	188

6. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİ VE DİSİPLİN

6.1) Sınıf Yönetiminin Öğeleri	196
6. 2) Sınıf Yönetiminin Boyutları	196
6. 3) Sınıf Yönetimi Modelleri	197
6.4) Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi Nasıl Sağlanır?.....	198

7. BÖLÜM

GARDNER'İN ÇOKLU ZEKA KURAMI

7.1) Gardner'ın Çoklu Zeka Kuramı.....	208
7.2) Çoklu Zeka Kuramının Temel Dayanakları.....	214
7.3) Çoklu Zeka Kuramının Eğitimde Kullanılması ⁽⁵⁰⁾	215

8. BÖLÜM

ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL GELİŞTİRME

8.1) Öğretim Teknolojisi Nedir?	218
8.2) Öğretim Teknolojisinin Yararları	218
8.3) Bilgisayarlar ve İnternet ^{(37), (55)}	224
8.4) E. Dale'nin Yaşantı Konisi.....	227

9. BÖLÜM

ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİNİN PLANLANMASI

9.1) Öğretim Etkinliklerinin Planlanması	230

9.2) Öğretimde Planlı Çalışmanın Yararları:	231
9.3) Ünitelendirilmiş Yıllık Planlar	231
9.4) Ders Planları	234
9.5) Ders Planının Aşamaları.....	237
9.6) Ders Planı Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar	239
9.7) 2003 Yılında Yürürlüğe Giren Ders Planlarının Yapısı ⁽⁶²⁾	240

10. BÖLÜM

BİLİMSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

10.1) Bilim Nedir?	242
10.2) Bilimin İşlevleri	242
10.3) Bilimsel Yöntem	243
10.4) Bilimsel Araştırmanın Temelleri.....	244
10.5) Bilimsel Araştırma Türleri	244
10.6) Bilimsel Araştırmaların Temel Nitelikleri ⁽⁶⁵⁾	246
10.7) Araştırma Problemlerinin Seçiminde Genel ve Özel Ölçütler ⁽⁶⁵⁾	247
10.8) Değişken Tanımı ve Değişken Türleri ⁽⁶⁵⁾	248
10.9) Denence (Hipotez) ve Varsayımlar	251
10.10) Araştırma Modeli ve Türleri ⁽⁶⁵⁾	254
KAYNAKLAR.....	259

KAYNAKLAR

1. Erden, M.(2008). Eğitim Bilimlerine Giriş, Arkadaş Yayınevi, 2. Baskı, Ankara.
2. Fidan, N. (1996). Okulda Öğrenme ve Öğretme, Alkım Kitapçılık-Yayıncılık, Ankara.
3. Özdemir, S.; Yalın, H.İ.(1998) Her Yönüyle Öğretmenlik Mesleği, Nobel Yayın ve Dağıtım, Ankara.
4. Taşpınar, M. (Tarihsiz). Kuramdan Uygulamaya Öğretim İlke ve Yöntemleri, Üniversite Kitabevi, Ankara.
5. Kıncal, R.(2001). Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Eser Ofset, Erzurum,
6. Varış, F. (1987). Eğitim Bilimine Giriş, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Yayın No: 203/EBG, Eskişehir.
7. Tan, Ş.; Erdoğan, A.(2004). Öğretimi Planlama ve Değerlendirme, 6. Baskı, PEGEM, Ankara.
8. Büyükkaragöz, S.; Musta, M.; Yılmaz, H.; Piltin, Ö.(19988). Öğretmenlik Mesleğine Giriş (Eğitimin Temelleri), Mikro Basım-Yayım, Dağıtım, Konya.
9. Sönmez, V.(1995). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Anı Yayıncılık, Ankara.
10. Luciano, M. "<http://www.learningpaths.org/papers/paperbliefs.htm>" adresinden 24.07.2010 tarihinde alınmıştır.
11. Demirel, Ö.(2004). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme, PEGEM A Yayınları, Ankara.
12. Büyükkaragöz, S.(1997). Program Geliştirme Kaynak Metinler, Öz-Eğitim Yayınları, Konya.
13. Külahçı, S.G.(1995). A-2 Eğitim Programları- Temel Kavramlar ve Program Türleri, Öğretmen Yetiştirme Modül Serisi, Özışık Matbaacılık, Ankara,
14. Kemertaş, İ.(2003). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Birsan Yayınevi, İstanbul.
15. Sönmez, V.(2008). Eğitim Felsefesi, Anı Yayıncılık, 8. Baskı, Ankara
16. Demirel, Ö. (2004). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Öğretme Sanatı, Pegem A Yayıncılık, 7. Baskı, Ankara
17. Başaran, İ.E.(1999). Eğitime Giriş, 4. Baskı, Umut, Yayın-Dağıtım,
18. Erden, M.(1998). Eğitimde Program Değerlendirme, Anı Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara.
19. Doğan, H.(1997). Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı, Önder Matbaacılık, Ankara,
20. İşman, A.; Eskiçalı, A.(2001). Eğitimde Planlama ve Değerlendirme, Değişim Yayınları, Adapazarı.
21. Varış, F. (1994). Eğitimde Program Geliştirme-Teori ve Teknikler-, Alkım Kitapçılık-Yayıncılık, 5. Baskı, Ankara
22. Fer, S.(2009). Öğretim Tasarımı, Anı Yayınevi, Ankara.
23. Tekin, H.(2003). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Yargı Yayınevi, 15. Baskı, Ankara.
24. Ertürk, S. (1998). Eğitimde Program Geliştirme, Metetksan A.Ş. 10. Baskı, Ankara.
25. Alkan, C.(1983). Eğitim Felsefesi, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa.
26. Korkmaz, İ. (2006). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, PegemA, 2. Baskı, Ankara,
27. Başaran, İ.E. (1996). Türkiye Eğitim Sistemi, Yargıcı Matbaası, Ankara.
28. Doğanay, A. ; Sarı, M.(2006). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
29. Arı, R.; Üre, Ö.; Yılmaz, H. (1997). Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi, Mikro Basım-Yayım ve Dağıtım, Konya.
30. Thurstone, L.L. (1960). The Nature of Intelligence, Littlefield, Adams.
31. Gardner, H. (1993). Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligence, London, Fantana.
32. Erçetin, Ş. (2001). Örgütsel Zeka, Nobel Yayın-Dağıtım, Ankara.
33. Tarman, S. (1998). "Çoklu Zeka Teorisi ve Zekanın Yedi Türü", Yaşadıkça Eğitim, 58, 12-6

34. Saban, A. (2002). Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitimi, 2. Baskı, Nobel-Yayın Dağıtım, Ankara.
35. Cüceloğlu, D.(2005). "Mış Gibi" Yaşamlar, remzi Kitabevi, İstanbul.
36. Yalın, H.İ. (2001). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Nobel Yayın-Dağıtım, Ankara.
37. Uşun, S. (2004). Bilgisayar Destekli Öğretimin Temelleri, 2. Baskı, Nobel – Yayın Dağıtım, Ankara.
38. Rıza, E.T. (1997). Eğitim Teknolojisi Uygulamaları-I, Anadolu Matbaası, İzmir.
39. Koşar, E.; Avcı, U.; Yüksel, S. (2001). Öğretim Teknolojiler ve Materyal Geliştirme, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa.
40. Kutlu, O.; Aldağ, H. (2005). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Gerleştirme, Lisans Yayıncılık, İstanbul,
41. Türkiye'nin 2023 Eğitim Vizyonu. (2009). VIII. Antalya Sempozyumu, Türkiye Özel Okullar Birliği, Düşler Evi Reklam, İstanbul.
42. 21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi, Serdar Yayıncılık, İstanbul
43. Deryakulu, D. (2002). "Yapıcı Öğrenme", Sınıfta Demokrasi, Editör: A. Şimşek, Eğitim-Sen Yayınları, 2002, Ankara
44. Demirel, Ö.(1997). Eğitimde Program Geliştirme, H.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara.
45. Şahin, İ. (2007). " Yeni Çağ, Yeni İnsan ve Yeni Okul", Türkiye Özel Okullar Birliği Dergisi, 1, 2, İstanbul.
46. Özçelik, D.A. (1992). Eğitim Programları ve Öğretim, ÖSYM Yayınları, Ankara.
47. Karışan, D. (2010). Fen Eğitiminde Argümatasyon, Laboratuvar Uygulama Kitapçığı, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Yayınları, Van.
48. Kolb Öğrenme Stilleri Modeli (2003). Milli Eğitim Dergisi, Ankara.
49. Küçükahmet, L. (1995). Öğretim İlke ve Yöntemleri, Gazi Büro Kitabevi, Ankara.
50. Saban, A. (2000). Öğrenme-Öğretme Süreci, Nobel Yayın-Dağıtım, Ankara.
51. Paykoç, F.(1995). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Çağdaş Eğilimler, TED: İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Sorunları. 46-68, TED yayınları, Ankara.
52. Sarı, M. (2007). Demokratik Değerlerin Kazanımı Sürecinde Örtük Program: Düşük ve Yüksek "Okul Yaşam Kalitesi'ne" Ship İki İlköğretim Okulu'nda Nitel Bir Çalışma, yayınlanmamış Doktora Tezi, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
53. Yanpar T.(2006). Öğretim Teknolojileri ve Materyal tasarımı, Anı Yayıncılık, Ankara.
54. Özçelik, D.A.(2010). Yeni Öğretim Programlarına Göre Okullarda Ölçme ve Değerlendirme, Öğretmen El Kitabı, PegemA Ankara.
55. Kılbaş-Köktaş, Ş. (2003). Sınıf Yönetimi, Adana Nobel Tıp Kitabevi, Adana.
56. Başar, H. (1999). Sınıf Yönetimi, MEB yayınları (Yayın No: 3390). Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi (200), Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
57. Küçükahmet, L. (2004). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Nobel Yayın ve Dağıtım, Ankara.
58. Bitter,G.G.; Pierson, M.E.(2005). Using technology in the Classroom, 6th Edition, Allyn and Bacon, Boston, USA.
59. Şimşek, A. (2009). Öğretim tasarımı, Nobel Yayın-Dağıtım, Ankara.
60. Ergün M. (1992). Eğitim ve Toplum (Eğitim Sosyolojisine Giriş), Ocak yayınları, 2. Baskı, Ankara,
61. Çilenti, K. (1988). Eğitim Teknolojisi ve Öğretim, Kadioğlu Matbaası, 6. Baskı, Ankara.
62. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim ve Öğretim Çalışmalarının Planlı Yürütülmesine İlişkin Yönerge (2003). Tebliğler Dergisi, Cilt: 66, Sayı: 2551, MEB Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Ankara.
63. Sünbül, A.M.(2007). Öğretim İlke ve Yöntemleri, Çzgi Kitabevi Yayınlar, Konya.
64. Korkmaz, İ. (2007). " Eğitim Programı tasarımı ve Geliştirilmesi", Öğretim İlke ve Yöntemleri, Pegem A, 2. Baskı, Ankara
65. Karasar, N. (2006). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel-Yayın-Dağıtım, 16. Bskı, Ankara,
66. Gökçe, O.; Çukurçayır, M.A.; Afacan, H.(2001). Bilimsel Araştırma Teknikleri, (Ders Notları), Ankara,

67. Büyüköztürk, Ş.; Kılıç-Çakmak, E.; Erkan Akgün Ö.; Karadeniz, Ş.; Demirel, F.(2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, 5. Bask. PegemA, Ankara.
68. Yalçınkaya, M.; Günbayı, İ.(Ed.), (2006). Sınıf Yönetimi, Lisans Yayıncılık, İstanbul.
69. Başaran, İ.E.(1996). Türkiye Eğitim Sistemi, Yargıcı Matbaası, Ankara,
70. Güven, İ.(2014). Türk Eğitim Tarihi, PEGEM, 4. Baskı, 233-241.
71. Gündoğdu, R. (2013). Eğitim Psikolojisi, Ed. Gündüz, B. ; Çapri, B. 8.Ünite, Karahan Kitabevi, Adana